

Abstrakt

Na základě dlouhodobého etnografického výzkumu v Bosně a Hercegovině se v této disertační práci věnuji vícečetným ontologiím posttraumatické stresové poruchy (PTSD) a jejich zjednávání mezi veterány bosenské války v letech 1992–1995. Cílem této práce je problematizace a znovupromýšlení sociálněkonstruktivistických přístupů v medicínské antropologii, které se vymezují vůči naturalistickým pojetím traumatu a PTSD a které poukazují na to, že se jedná o výtvoř, které nejsou dány přirozeným řádem věcí. Tvrdím zde, že tato optika sociálněkonstruktivistických přístupů vede k problematickému vedlejšímu účinku, neboť umožňuje stanovit čistě sociální ontologii traumatu a PTSD: to, že pokládáme trauma a PTSD za reálně existující, má podle ní na svědomí psychiatrický diskurz, morální ekonomie moderních společností anebo nadvláda západních kategorií i mocenských praktik, které je stvořily. S ohledem na analytickou citlivost praxiografického přístupu k empirickému zkoumání ontologií, analyzuji zjednávání PTSD v několika dějištích: ve vlastním etnografickém výzkumu a psaní, organizaci válečných veteránů s PTSD v bosenském městě Tuzla, systému veteránského zabezpečení ve Federaci Bosny a Hercegoviny a v bosenském veřejném prostoru. Tvrdím, že PTSD je v těchto dějištích praktikováno jako nestejnorodá a vícečetná skutečnost, jejíž existenci není možné situovat buď pouze do sféry lidského organismu (a tudíž ji vysvětlovat pouze naturalisticky), anebo pouze do sféry lidské společnosti a kultury (a tudíž ji primárně vysvětlovat sociálněkonstruktivisticky), ale jejíž existence umožňuje jak biologickému, tak sociálnímu/kulturnímu (a jejich vzájemným konfiguracím) se vynořovat jako její důsledek. Abych porozuměl, jak PTSD, zjednávané jako terapeutická solidarita, morální výdělek z války, vtělená dispozice k násilí, odznak prožité nespravedlnosti a jako péče o sebe, umožňuje prekarizovaným bosenským veteránům vztahovat se k morálnímu a dobrému životu, přicházím zde s konceptem terapeutického hrdinství.